

ที่ นศ ๐๐๑๘.๑/ว ๓๘๓๓

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช

ถนนราชดำเนิน นศ ๘๐๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครศรีธรรมราช ด่วนที่สุด ที่ นศ ๐๐๑๘.๑/ว ๓๒๑๐ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน ๑ ชุด
	๒. ตัวอย่างบันทึกผลการปฏิบัติงานฯ	จำนวน ๑ ฉบับ
	๓. แบบรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานฯ	จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ได้แจ้งให้อำเภอดำเนินการพัฒนาศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ และคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ตามหนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๒๖๔๓ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๗ รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

กรมการปกครองแจ้งว่า เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ได้รับความเชื่อถือศรัทธาและเป็นที่ยอมรับของราษฎร จึงขอให้อำเภอพิจารณาชี้แจงทำความเข้าใจให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

๑. ด้านการพัฒนาปรับปรุงสถานที่และสภาพภูมิทัศน์ของที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ใช้บริการ ประกอบด้วย

๑.๑ การจัดทำป้ายที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ติดตั้งไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการหรือที่พักอาศัยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยใช้พื้นป้ายสีน้ำเงินเข้มและข้อความสีขาว ระบุชื่อ ตำแหน่ง หมู่ที่ ชื่อบ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด รวมทั้ง จัดทำป้ายบอกทางในจุดที่ประชาชนใช้ในการสัญจรให้ชัดเจน สังกะสีได้ง่าย

๑.๒ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาทิ ประวัติความเป็นมาของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โครงสร้างการบริหารงานตำบล หมู่บ้าน รายชื่อคณะกรรมการต่าง ๆ และผลงานเด่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

๑.๓ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบริเวณที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือพื้นที่ที่เหมาะสมในหมู่บ้าน โดยเฉพาะการปลูกพืชผักสวนครัว และการทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวคิด “ทำกิน ๑ ไร่ ทำได้ ๑ แสน” เพื่อเป็นแบบอย่างในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยอาจปรับปรุงแบบการดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้และขยายผลการดำเนินการตามโครงการพระราชดำริให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่

/๑.๔ หาก...

๑.๔ หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คนใดเอาใจใส่ในการปรับปรุงที่ทำการฯ ให้มีความสะอาด มีสภาพภูมิทัศน์สวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นประโยชน์ต่อประชาชนผู้ใช้บริการ ขอให้จังหวัด อำเภอ ประกาศยกย่องชมเชยในที่ประชุมประจำเดือนระดับจังหวัด และอำเภอ ให้ปรากฏเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น ตามควรแก่กรณี หรือพิจารณาจัดประกวดที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แล้วรายงานผลการดำเนินงานพร้อม ภาพถ่ายประกอบ (ถ้ามี) ให้กรมการปกครองทราบ

๒. ด้านการพัฒนาบุคลากร

๒.๑ การสอดส่องดูแลความประพฤติ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตัวของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้อยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ยึดระเบียบ กฎหมายและความถูกต้องตามหลักการและเหตุผล ความเป็นประชาธิปไตยที่บริสุทธิ์ปราศจากอิทธิพล อำนาจมืด ต่าง ๆ รวมถึงการมีความรับผิดชอบและวางตนอยู่บนความเสียสละไม่เห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม

๒.๒ การจัดอบรมให้ความรู้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะความรู้ ด้านกฎหมาย แนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง และความรู้ทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อาทิ การพัฒนาบุคลิกภาพ การแต่งกาย การบริหารจัดการตำบล หมู่บ้าน ภาวะผู้นำ เป็นต้น

๓. ด้านการพัฒนาระบบงาน

๓.๑ การขับเคลื่อนศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์จากประชาชนในตำบล หมู่บ้าน แบบเบ็ดเสร็จ (One stop service) โดยให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมตำบล หรือหมู่บ้าน เพื่อรับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ได้ทันทั่วถึง และให้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ชุดปฏิบัติการประจำตำบล” (ชปต.) เป็นหน่วยเคลื่อนที่เร็วแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนในเชิงรุกควบคู่กับการสร้างความเข้าใจ เข้าถึงประชาชน เพื่อให้ปัญหายุติและลด ความขัดแย้งในพื้นที่

๓.๒ การดำเนินงานตามระเบียบกฎหมาย และนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง ให้นายอำเภอ และปลัดอำเภอ ในฐานะผู้บังคับบัญชา เอาใจใส่สร้างความคุ้นเคย ให้คำแนะนำ ปกป้องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่และติดตามงานนโยบายที่สำคัญ รวมทั้งรับทราบปัญหาในการปฏิบัติงานของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยชี้แจงให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถูเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องให้ความร่วมมือและประสานงานกับ หน่วยงานต่าง ๆ ในด้านข้อมูลและการปฏิบัติงาน

๓.๓ การจัดระบบข้อมูลการปฏิบัติงาน เพื่อกระตุ้นให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตระหนักถึง ภารกิจหน้าที่ในการดำเนินนโยบายของทางราชการ และการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย สร้างการยอมรับจาก ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้จังหวัดแจ้งอำเภอ กำชับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บันทึกผลการปฏิบัติงาน เป็นรายงาน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ๑ คน ต้องมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์อย่างน้อย ๑ เรื่อง ในรอบ ๑ เดือน (๑ ผู้ใหญ่บ้าน ๑ ผลงาน ๑ เดือน) และทุกวันสิ้นเดือนให้รวบรวมผลการปฏิบัติงานฯ รายงานอำเภอ และจังหวัด ตามลำดับ เพื่อจัดทำสรุปผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามแบบรายงานฯ

อนึ่ง เนื่องจากขณะนี้ในช่วงการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล จึงขอให้เน้นย้ำการดำเนินการกิจ ด้านการจัดการให้ตำบล หมู่บ้าน ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล การรณรงค์ให้ กำจัดวัชพืชและผักตบชวาในลำน้ำสาธารณะเพื่อป้องกันปัญหาอุทกภัย เป็นลำดับแรก

/ทั้งนี้...

ทั้งนี้ ให้อำเภอรายงานผลการปฏิบัติงานฯ ตามแบบรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานฯ ให้จังหวัด
ทราบทุกวันที่ ๑๕ ของทุกเดือน โดยให้รายงานครั้งแรกภายในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และให้นำเรื่อง
ดังกล่าวชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือน เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสกล จันทักษ์)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

ที่ทำการปกครองจังหวัด (กลุ่มงานปกครอง)

โทร./โทรสาร ๐-๗๕๓๕-๖๑๓๓

www.pokkrongnakhon.com

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

หัวข้อ	แนวทางการปฏิบัติ
การพัฒนาปรับปรุงสถานที่และสภาพภูมิทัศน์ของที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	- ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่จะใช้บ้านพักอาศัยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นที่ปฏิบัติงานควบคู่กันไปด้วย ในฐานะที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ที่มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงที่ทำการของตนให้เป็นศูนย์ข้อมูลของตำบล หมู่บ้าน มีการจัดสถานที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม และเป็นที่ชื่นชมแก่ราษฎรผู้มาติดต่อขอรับบริการ จึงควรมีการดำเนินการ ดังนี้ ๑. การจัดให้มีป้ายที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยให้มีขนาดพอสมควร ติดตั้งไว้ในที่เปิดเผยบริเวณที่ทำการหรือสถานที่ใกล้เคียง สังเกตเห็นได้ง่าย โดยใช้พื้นป้ายสีน้ำเงินเข้มและข้อความสีขาว ระบุชื่อ ตำแหน่ง หมู่ที่ ตำบล อำเภอ และจังหวัด รวมทั้งให้จัดทำป้ายบอกทางในจุดที่ประชาชนใช้ในการสัญจร เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่อรับบริการ หรือหน่วยงานราชการที่มาติดต่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ๒. การจัดทำศูนย์ข้อมูลประจำตำบล หรือหมู่บ้าน โดยจัดทำเป็นป้ายแสดงข้อมูลที่สำคัญ อาทิ ๑) ชื่อหมู่บ้าน ตำบล ๒) ประวัติหมู่บ้าน ตำบล ๓) ข้อมูลทั่วไป จำนวนพื้นที่ จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน การประกอบอาชีพ จำนวนผู้พิการ เป็นต้น ๔) อาณาเขตหมู่บ้าน ตำบล ๕) จัดทำทะเบียนที่สาธารณะไว้เป็นหลักฐานอย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล ได้รับทราบ เพื่อป้องกันการครอบครองเป็นส่วนตัว ๖) อื่นๆ เช่น ทำเนียบรายชื่อผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในอดีตที่ควรระมัดระวัง ๓. การจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาทิ ๑) ความเป็นมาของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ๒) โครงสร้างการบริหารงานตำบล หมู่บ้าน และคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ๓) ผลงานสำคัญๆ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจแก่ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ๔. การจัดภูมิทัศน์ภายในและภายนอกบริเวณที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีความเป็นระเบียบ ทันสมัย สะอาดสวยงาม ๑) บริเวณภายใน - การจัดเก็บเอกสาร การจัดทำตู้เก็บเอกสาร เพื่อจัดเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ โดยจัดเก็บเป็นแฟ้มแยกตามประเภท อาทิ แฟ้มรายงานเหตุการณ์ แฟ้มงานทะเบียน แฟ้มการประชุม แฟ้มการประนีประนอมข้อพิพาท และแฟ้มบันทึกเงินกองทุนต่าง ๆ เป็นต้น

หัวข้อ	แนวทางการปฏิบัติ
	๒) บริเวณภายนอก - การจัดแบ่งพื้นที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้โครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับประชาชน โดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บริเวณที่ทำการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือหากที่ทำการไม่มีบริเวณกว้างพอให้ดำเนินการในพื้นที่ที่เหมาะสมของหมู่บ้าน เน้นการปลูกพืชผักสวนครัว ผลไม้ท้องถิ่น และการทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวคิด “ทำกิน ๑ ไร่ ทำได้ ๑ แสน” เพื่อเป็นแบบอย่างในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ อาจปรับรูปแบบการดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีหลักการสำคัญดังนี้ (๑) การแบ่งพื้นที่ส่วนที่ ๑ คือ พื้นที่นาสำหรับปลูกข้าว เป็นที่สร้างแปลงกักตอน สาหร่ายที่เป็นอาหารปลาและกบ (๒) การแบ่งพื้นที่ส่วนที่ ๒ คือ ร่องน้ำรอบนาข้าว สำหรับเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงหอย ซึ่งมูลสัตว์เหล่านี้ส่วนหนึ่งจะกลายเป็นห่วงโซ่อาหาร และเป็นปุ๋ยให้กับข้าวด้วย (๓) การแบ่งพื้นที่ส่วนที่ ๓ คือ พื้นที่บนคันนาขยายให้กว้าง และสามารถใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชผัก สมุนไพร และเลี้ยงเป็ด
การพัฒนาบุคลากร	- ความเชื่อถือศรัทธาของราษฎรที่มีต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกิดจากการประพฤติปฏิบัติตนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้น ในฐานะของผู้นำท้องที่ จะต้องมีความเป็นผู้นำที่ดี ทำตัวเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ประพฤติปฏิบัติตนที่ดีทางกาย วาจา ใจ รวมถึงการลด ละเลิก อบายมุข ทุกประเภท และสมาชิกในครัวเรือนไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการพนัน และสิ่งเสพติดทุกชนิด โดยคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี ควรประกอบด้วย คุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ ๑. มีบุคลิกภาพที่ดี (Good Personality) คือ เป็นผู้ที่มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี สุขภาพ ระเบียบเรียบร้อย สะอาด เหมาะสมตำแหน่งหน้าที่ ๒. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (Good Human Relation) ทั้งมารยาทและศีลธรรมทั่วทั้ง วาจา ๓. มีความเป็นนักประสานงาน (Coordinator) ระหว่างผู้บังคับบัญชา กับประชาชนในหมู่บ้าน ๔. มีความซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย และความถูกต้องตามหลักการและเหตุผล ๕. มีความบริสุทธิ์ปราศจากอิทธิพล อำนาจมืดต่าง ๆ มีความยุติธรรม ไม่เรียกรับผลประโยชน์ใด ๆ ในการช่วยเหลือประชาชน ๖. มีความรับผิดชอบและวางตนอยู่บนความเสียสละไม่เห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ๗. รู้จักแต่งกายให้เหมาะสม ในโอกาสต่าง ๆ นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการปฏิบัติงานให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จังหวัด และอำเภอ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะความรู้ด้านกฎหมาย แนวทางการดำเนินนโยบาย ของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง และความรู้ทั่วไป

หัวข้อ	แนวทางการปฏิบัติ
	ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อาทิ การพัฒนาบุคลากร การแต่งกาย การบริหารจัดการตำบล หมู่บ้าน เป็นต้น
การพัฒนาระบบงาน	๑. การขับเคลื่อนศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์จากประชาชนในตำบล หมู่บ้าน แบบเบ็ดเสร็จ (One stop service) โดยให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมตำบล หรือหมู่บ้าน ณ ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อรับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ทันที และให้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ชุดปฏิบัติการประจำตำบล” (ขปต.) เป็นหน่วยเคลื่อนที่เร็ว แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเชิงรุกควบคู่กับการสร้างความเข้าใจ เข้าถึงประชาชน เพื่อให้ปัญหายุติและลดความขัดแย้งในพื้นที่ ทั้งนี้ ให้มีการจัดทำสมุดบันทึกข้อมูลผู้มาขอรับบริการ เพื่อรวบรวมให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ และเป็นข้อมูลสถิติในการปฏิบัติงาน ๒. การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และ กรมการปกครอง ให้นายอำเภอ และปลัดอำเภอ ในฐานะผู้บังคับบัญชา เอาใจใส่สร้างความคุ้นเคย ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ และติดตามงานนโยบายที่สำคัญ รวมทั้งรับทราบปัญหาในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยชี้แจงให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นหน้าที่สำคัญ ที่จะต้องให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในด้านข้อมูล และการปฏิบัติงาน ๓. การจัดระบบข้อมูลการปฏิบัติงาน ให้จังหวัดแจ้งอำเภอ กำชับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บันทึกผลการปฏิบัติงานเป็นรายวัน และทุกวันสิ้นเดือนให้รวบรวมผลการปฏิบัติงานฯ รายงานอำเภอ และจังหวัดตามลำดับ เพื่อจัดทำสรุปผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามแบบรายงานฯ ส่งให้กรมการปกครอง ภายในวันที่ ๒๐ ของทุกเดือน ทั้งนี้ ผู้ใหญ่บ้าน ๑ คน ต้องมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์อย่างน้อย ๑ เรื่อง ในรอบ ๑ เดือน (๑ ผลงาน ๑ หมู่บ้าน ๑ เดือน) เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตระหนักถึงภารกิจหน้าที่ในการดำเนินนโยบายของทางราชการ และการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย สร้างการยอมรับจากประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดงานดังนี้ ๓.๑ การดำเนินกิจการสาธารณประโยชน์ อาทิ (๑) การจัดการให้ตำบล หมู่บ้าน มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น การณรงค์ให้มีคัดแยกขยะ การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล (๒) การจัดการให้ลำน้ำสาธารณะปราศจากวัชพืชและสิ่งกีดขวางทางน้ำ เช่น การณรงค์ให้กำจัดผักตบชวา เพื่อป้องกันปัญหาอุทกภัย (๓) การทำนุบำรุงศาสนา และการอนุรักษ์วัฒนธรรมในพื้นที่ ๓.๒ การรักษาความสงบเรียบร้อย อาทิ (๑) การจัดเวรยามรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน และงานนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ (๒) การแจ้งข่าวเกี่ยวกับสาธารณภัย อาชญากรรม ยาเสพติด ผู้มีอิทธิพล โรคระบาดหรือข่าวอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคง การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หัวข้อ	แนวทางการปฏิบัติ
	(๓) การช่วยเหลือหมู่บ้านใกล้เคียงในการช่วยติดตามคนร้าย ผู้ประสบสาธารณภัยหรือช่วยเหลืออย่างอื่น (๔) การควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ กระทำตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ (๕) การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความอาญา เช่น การร่วมกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย (๖) การให้ความร่วมมือกับทางราชการ ที่ขอความร่วมมือในการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย และการใดที่ เกี่ยวกับราชการทหาร ๓.๓ การอำนวยความสะดวกเป็นธรรม อาทิต (๑) การใกล้เคียงและประนีประนอมข้อพิพาทร่วมกับ คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หรือศูนย์อำนวยความสะดวกเป็นธรรมหมู่บ้าน (๒) การแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชน (๓) การรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ กล่าวโทษ นำเข้าสู่ กระบวนการทางกฎหมาย การรับแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งนำไปสู่การดำเนินการทางกฎหมายต่อผู้กระทำความผิด ๓.๔ การให้บริการประชาชนและส่วนราชการ อาทิต (๑) การอยู่เวรบริการประชาชน ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ทำการ ผู้ใหญ่บ้าน (๒) การรับรองบุคคลเกี่ยวกับการทะเบียน บัตรประจำตัว ประชาชน การขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน หรือรับรองสถานภาพของบุคคล อื่นใดที่มีระเบียบกฎหมายรองรับ (๓) การให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น เรียกประชุมราษฎรเพื่อแจ้งข้อราชการ หรือโครงการ/กิจกรรมที่จะ ปฏิบัติในหมู่บ้าน (๔) การให้ความร่วมมือในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น กชช.๒ค. จปฐ. ข้อมูลทางสถิติอื่นใดที่ทางราชการต้องการทราบเพื่อใช้ ประโยชน์ในทางราชการ (๕) การให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือราษฎรในหมู่บ้านให้ได้รับ ความสะดวกในการติดต่อกับทางราชการ ๓.๕ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ อาทิต (๑) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในตำบล หมู่บ้าน (๒) การสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เพื่อสร้าง ความปรองดอง ความสมานฉันท์ (๓) การดำเนินชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตย และยึดหลักค่านิยม คนไทย ๑๒ ประการ เช่น การสร้างจิตสำนึกในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน และ การเรียนรู้หลักประชาธิปไตย เป็นต้น และขยายผลไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่

หัวข้อ	แนวทางการปฏิบัติ
	๓.๖ การป้องกันและช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัย อาทิต (๑) การจัดทำแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan) เพื่อกำหนดแผนและมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบจากภัย สาธารณะ (๒) การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้แก่ ประชาชนด้านสาธารณภัย รวมทั้งการรวบรวมประชาชนจัดตั้งและอบรมเป็น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ทางราชการ (๓) การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยเพื่อบรรเทาความ เดือดร้อนตามสถานการณ์ เช่น การสำรวจความเสียหาย การฟื้นฟูจิตใจและ กิจกรรมในพื้นที่ และการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอรับความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย เป็นต้น ๓.๗ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาทิต (๑) การเฝ้าระวัง สอดส่องดูแลประชาชนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติด (๒) การจัดทำข้อมูลกลุ่มผู้ค้า ผู้เสพ และกลุ่มเสี่ยง เพื่อนำเข้าสู่ กระบวนการตามกฎหมาย (๓) การนำผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในตำบล หมู่บ้าน เข้าสู่กระบวนการ บำบัดรักษา รวมทั้งให้ความช่วยเหลือ ติดตามดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูทุกราย (๔) การรับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด และร่วมกับชุด ปฏิบัติการจัดระเบียบสังคมของอำเภอ ในการสอดส่องดูแลสถานบริการ ร้านจำหน่ายสุรา ร้านเกมอินเทอร์เน็ต สนุกเกอร์ แหล่งมั่วสุมต่าง ๆ ฯลฯ ไม่ให้เป็นแหล่งมั่วสุม และการแพร่ระบาดของยาเสพติด ๓.๘ การดูแลและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิต (๑) การรักษาดูแลสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์และ ทรัพยากรธรรมชาติ มิให้ผู้ใดครอบครองเป็นเจ้าของ (๒) การจัดทำทะเบียนที่สาธารณะต่าง ๆ (๓) การสร้างความเข้าใจกับประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ เพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกทำลายป่า และพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ๓.๙ การแก้ไขปัญหาสังคม ความยากจน และผู้ด้อยโอกาส อาทิต (๑) การจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส ระดับครัวเรือน (๒) การจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน เช่น การฌาปนกิจสงเคราะห์ การสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อยหรือยากจน ผู้พิการหรือผู้ถูกทอดทิ้งในหมู่บ้าน (๓) การให้ความช่วยเหลือประชาชนตามกำลังความสามารถ และ การประสานส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าช่วยเหลือประชาชน

หัวข้อ	แนวทางการปฏิบัติ
	๓.๑๐ การตรวจตราและป้องกันโรคระบาด อาทิ (๑) การติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์การระบาดของโรคในพื้นที่ (๒) การจัดทำฐานข้อมูลการระบาดของโรคให้เป็นปัจจุบัน (๓) การร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้และแนะนำข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการระบาดของโรคแก่ประชาชนตามหัวระยะเวลา ๓.๑๑ การดำเนินการตามโครงการพระราชดำริ อาทิ (๑) การขยายผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ (๒) การประสานเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่ให้คำแนะนำการส่งเสริมอาชีพตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (๓) การบูรณาการกองทุนต่าง ๆ ในหมู่บ้าน โดยใช้กองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านเป็นเครื่องมือ ๓.๑๒ งานอื่น ๆ อาทิ การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยนอกจากที่กล่าวข้างต้น เช่น การแก้ปัญหาการกีดขี่ข่มเหงของผู้มีอิทธิพล และการปราบปรามผู้มีอิทธิพล การป้องกันการทุจริต เป็นต้น
งบประมาณ	ให้จังหวัดพิจารณาใช้เงินเหลือจ่ายของจังหวัด หรือพิจารณากำหนดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพฯ ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประกอบการเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัดเป็นประจำทุกปี หรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินการดังกล่าว

ตัวอย่างป้ายที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

ที่ทำการกำนัน ชื่อ..... บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัด.....	ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ..... บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัด.....
45 ซม.	45 ซม.

120 ซม.

120 ซม.

หมายเหตุ - ป้ายฯ ให้ทำด้วยวัสดุที่มีความคงทนถาวร ขนาดสามารถปรับได้ตามความเหมาะสม

- พื้นป้ายให้มีสีน้ำเงินเข้ม ตัวหนังสือสีขาว
- ติดตั้งป้ายในจุดที่ราษฎรสามารถมองเห็นได้ชัดเจน และอาจทำป้ายบอกเส้นทางเพิ่มเติมด้วยก็ได้

ตัวอย่างข้อความบอกระชาสัมพันธ์ประวัติความเป็นมาของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

จุดกำเนิดสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงปฏิรูประเบียบบริหารราชการแผ่นดินของราชอาณาจักรไทยครั้งสำคัญ ทรงมีพระราชดำริให้มีการทดลองตั้งผู้ใหญ่บ้านและกำนัน โดยให้ราษฎรเป็นผู้เลือกผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน และให้ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นคัดเลือกกันเองเป็นกำนันขึ้นปกครองตำบลที่แขวงบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๔๓๕ เป็นครั้งแรก ซึ่งความมุ่งหมายในการปกครองระดับหมู่บ้านก็เพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านซึ่งราษฎรเลือกสรรขึ้นด้วยความยินยอมช่วยกันดำเนินกิจการในหมู่บ้านให้เรียบร้อย เป็นหู เป็นตาแก่ทางราชการ ที่จะช่วยสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วไป

ภายหลังปรากฏว่าโครงการทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านประสบผลสำเร็จด้วยดี จึงได้วางรูปแบบการปกครองระดับหมู่บ้าน ตำบล เรียกว่า “การปกครองท้องที่” อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองประเทศ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. ๑๑๖ ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศ โดยประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้กำหนดการจัดระเบียบตำบลและหมู่บ้าน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ไว้อย่างละเอียด เพื่อให้ผู้ปกครองท้องที่ที่ตรวจตราดูแลทุกข์สุขของราษฎรตามท้องที่ต่างพระเนตรพระกรรณ สร้างความเป็นธรรมในการปกครองบ้านเมือง ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงได้ทรงประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าวและประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ขึ้นใช้บังคับแทน และถือเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้านสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

